

ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД
ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ

САРАДЊА ПОКРАЈИНСКОГ ЗАВОДА ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ И ПОКРАЈИНСКЕ ИНСПЕКЦИЈЕ ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

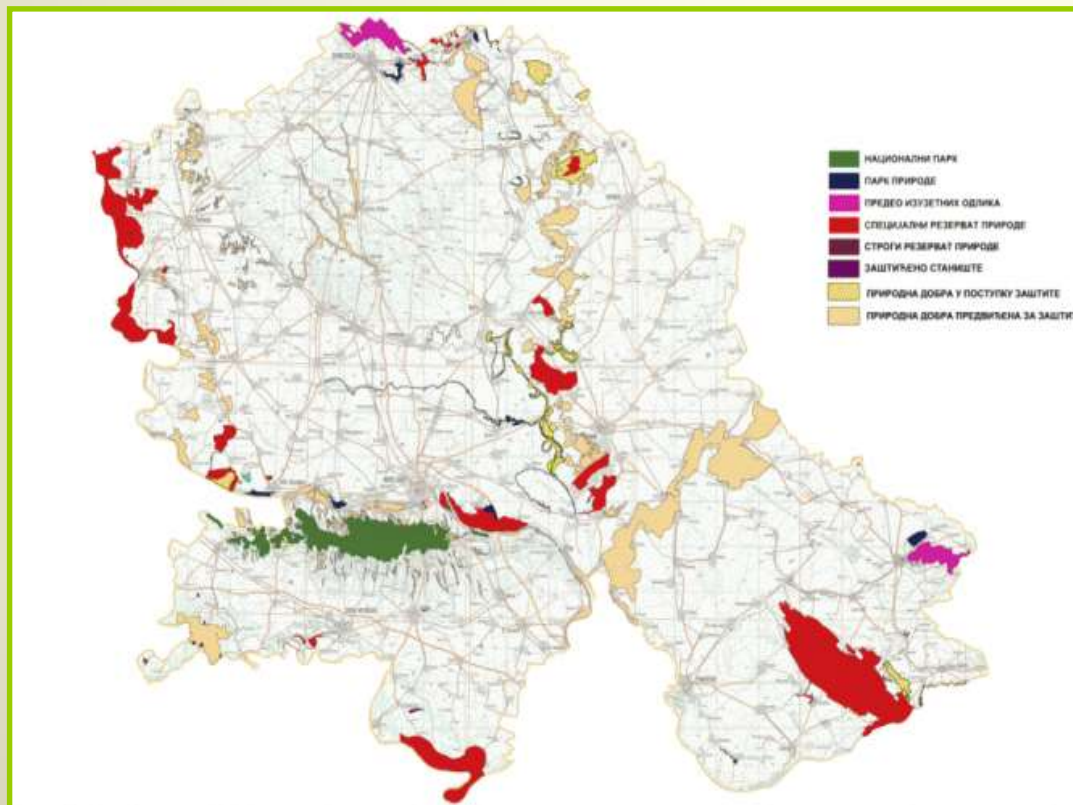
Др Слободан Пузовић

*Министарство заштите животне средине,
Семинар „Заштита природе – надзор и предострожност“
Тара, 28-30.06.2018.*

ЗАШТИЋЕНА ПОДРУЧЈА У ВОЈВОДИНИ

- 133 заштићена подручја у АП Војводини
- 141.014 ha (6,56 %)
- 696 издвојених станишта заштићених и строго заштићених врста
- 1 Резерват биосфере
- 8 Рамсарских подручја
- 21 ИВА
- 29 ИРА
- 4 РВА

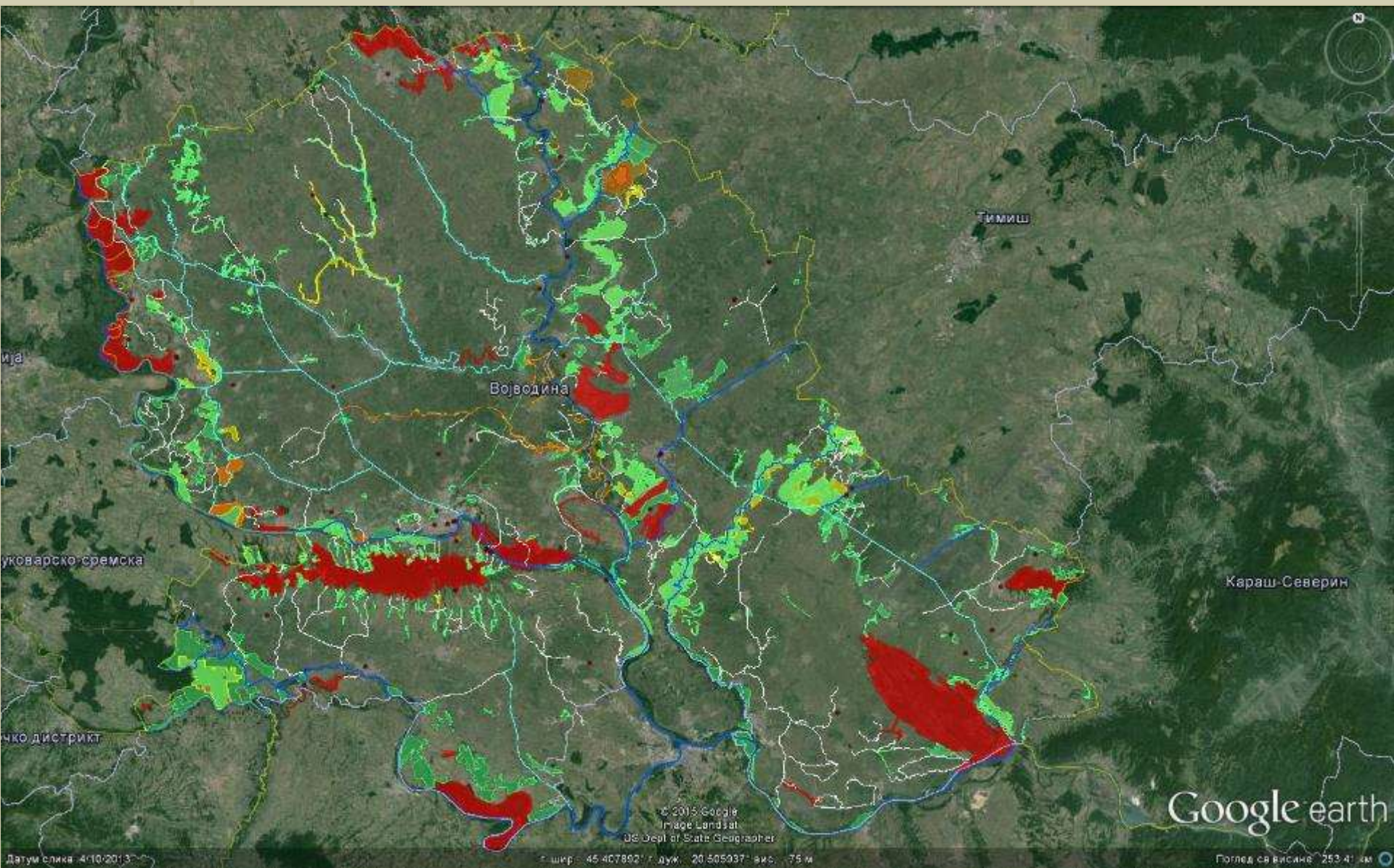

Станишта

16,43%

- 696 просторне јединице
- Површина 158.209 ha (7,37%)

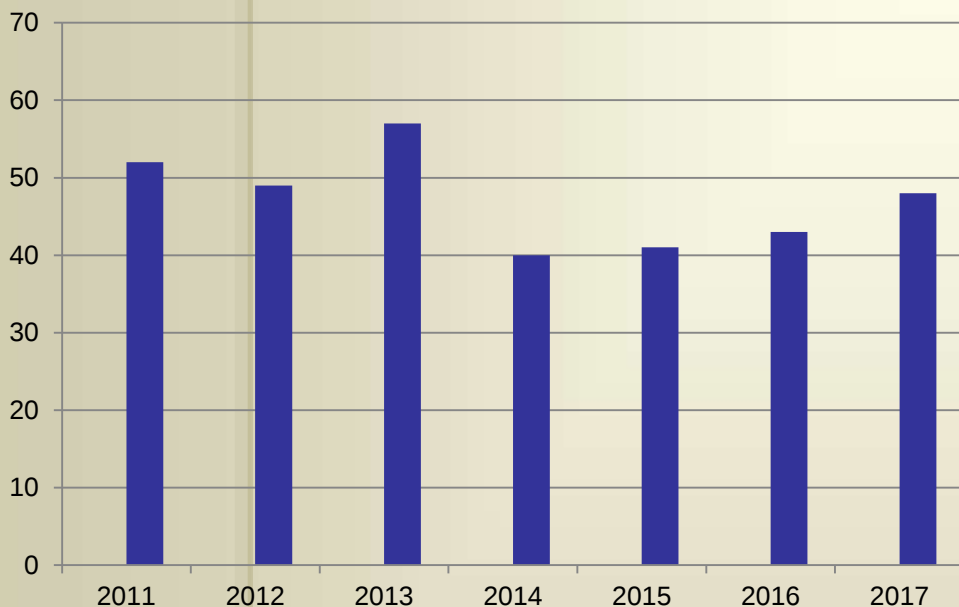

САРАДЊА ПЗЗП И ИНСПЕКЦИЈЕ

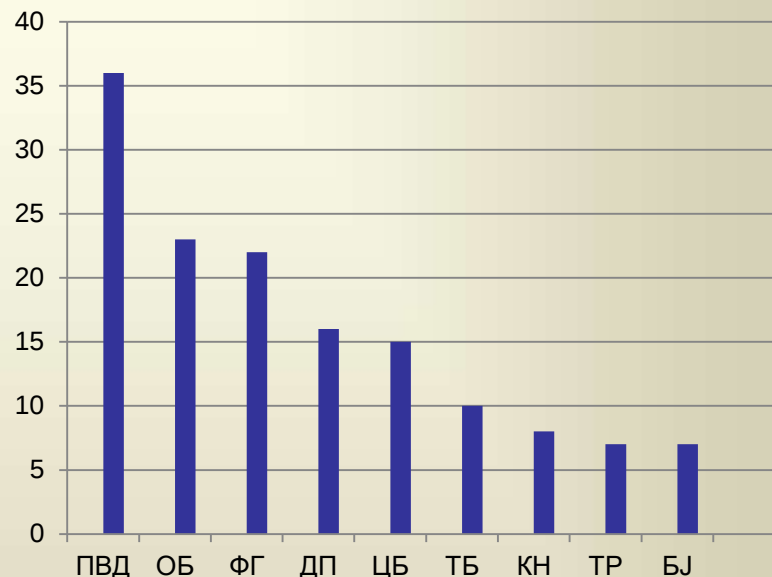
- Начело сарање: државни органи, органи аутономне покрајине и органи јединица локалне самоуправе, организације и институције,...дужни су да поступају у складу са начелима, циљевима, мерама и условима заштите и трајног очувања природе и да при томе остварују међусобну сарадњу (Закон о заштити природе, „Сл. гласник РС“ бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 – испр. и 14/2016).
- Стручни послови заштите природе: вршење стручног надзора на заштићеним природним добрима са предлогом мера (члан 102, тачка 8. (Закон о заштити природе, „Сл. гласник РС“ бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 – испр. и 14/2016).
- Аутономној покрајини и јединици локалне самоуправе поверава се вршење инспекцијског надзора над применом одредаба закона на заштићеним подручјима, која се налазе на територији аутономне покрајине, односно која проглашава надлежни орган јединице локалне самоуправе (члан 119, ставови 3 и 4. (Закон о заштити природе, „Сл. гласник РС“ бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 – испр. и 14/2016).
- У функцији спровођења начела сарадње, спровођење редовних заједничких стручно-инспекцијских надзора.

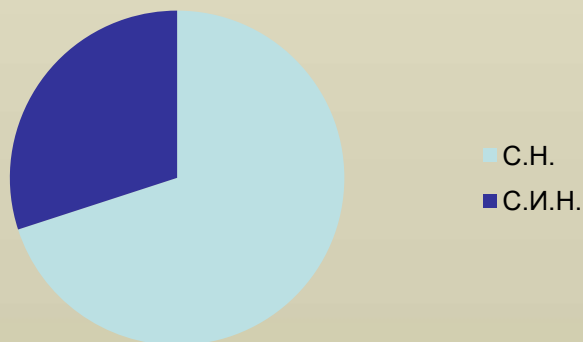
Сумарни приказ 2011-2017.

Број СН и СИН надзора
у заштићеним подручјима АПВ, 2011-2017.

Број СН и СИН у девет најчешће посећиваних
заштићених подручја у АПВ, 2011-2017.

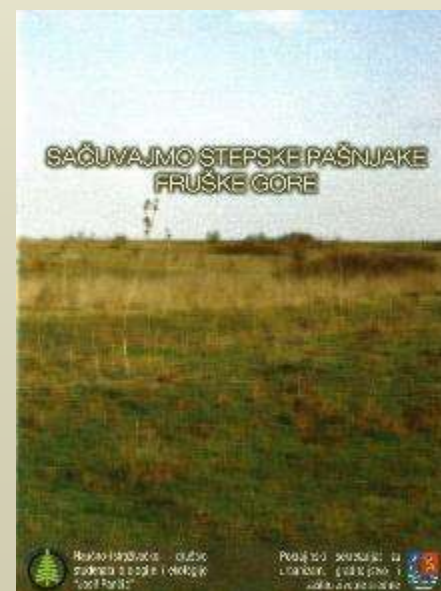
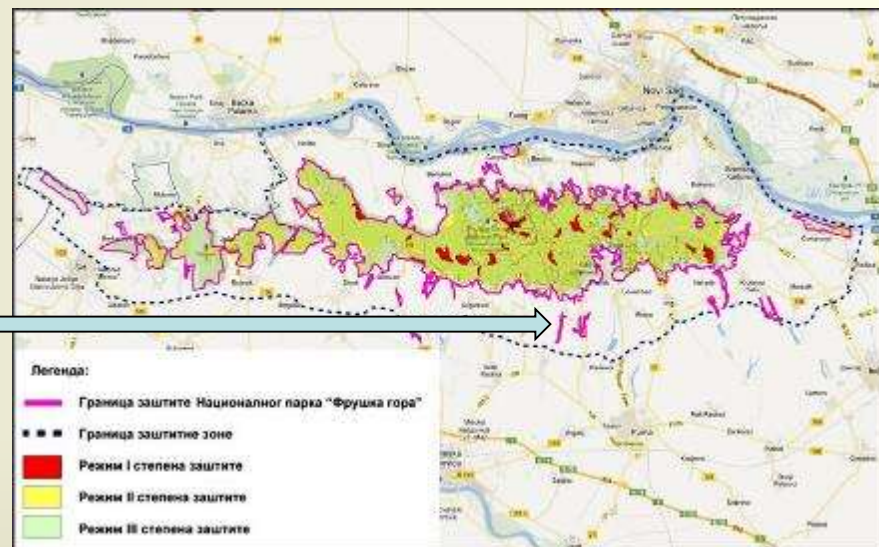

Процентуално учешће СН и СИН надзора
у заштићеним подручјима АПВ, 2011-2017.

Изабрани примери – Мала Ремета НП „Фрушка гора“

33 ha

Крсташ (*Aquila heliaca*)

Гороцвет (*Adonis vernalis*)

Степски соко (*Falco cherrug*)

Текуница (*Spermophilus citellus*)

Степски твор (*Mustela eversmanii*)

Џutilovka (*Sternbergia colchiciflora*)

Црноглава стрнадица
(*Emberiza melanoccephala*)

Поступајући по пријави скидања траве са пашњака на парцели 1000/3 К.О. Мала Ремета у границама НП Фрушка гора извршен је инспекцијски и стручни надзор 18.11.2016. у присуству чувара Управљача. Током надзора затечена су лица која су машински скидала траву у тракама ширине око 25 см и дебљине око 5 см. Између скинутих трака су остављене пруге траве ширине 2-4 см. Процењена површина са које је уклоњена трава је 270 m × 10 m. Радови су одмах обустављени.

Истог дана око 13 часова покрајинска инспекторка за заштиту животне средине и стручна лица ПЗЗП обишли су објект Еко село „Широке ледине“ у коме се врши озелењавање скинутом травом са пашњака. Присутно лице је потврдио наводе пријаве и обуставио даље радове. ПЗЗП је у складу са својим овлашћењима извршио стручни надзор и предложио мере заштите и ревитализације предметног локалитета. Решењем покрајинског инспектора наложено је спровођење мера из стручног надзора.

На оштећеној површини, наложено је кошење два пута годишње (период 15-30. април и 1. август-30. септембар). Кошење вршити косачицом уз обавезно уклањање откоса. Уз оштећени локалитет и јужно од њега предузети ревитализацију додатних 3 ha травних станишта уклањањем ниског грмља и корова. Уклањање вршити тарупом два пута годишње, у преиоду од 1. фебруара до 31. марта и од 1. септембра до 31. октобра.

Ко је иницирао поступак: Представка од стране физичког лица

Основ за поступање: Заштићено подручје Национални парк „Фрушка гора“.

-Члан 57. став 1. Закона о заштити природе („Сл. гласник РС“ 36/09, 88/10, 91/10-исп. и 14/16)

„На заштићеном подручју забрањени су радови и активности, односно извођење пројеката, који оштећују, нарушавају и мењају особине и вредности због којих је подручје заштићено“.

-У складу са чланом 3. Закона о националним парковима („Сл.Гл.РС“ 84/15) Национални парк „Фрушка гора“ је основан између осталог и ради одржања и очувања степских станишта. Целина „Реметски до“ се налази у К.О. Мала Ремета, општина Ириг и обухвата парцеле 1000/3 и 1001.

Начин поступања инспекције: Ванредни теренски инспекцијски стручни надзор; Доношење решења-наложено спровођење мера из стручног надзора; Контрола извршења решењем наложених мера у јуну и новембру.

Проблеми-изазови при поступању: Нису обележене границе заштићеног подручја; неадекватан надзор Управљача.

Постигнути резултати и дугорочна одрживост: Смањење деградације природних станишта; Ревитализација нарушених природних станишта; Заустављање губитка биодиверзитета и предеоне разноликости.

Изабрани примери – Мала Ремета НП „Фрушка гора“

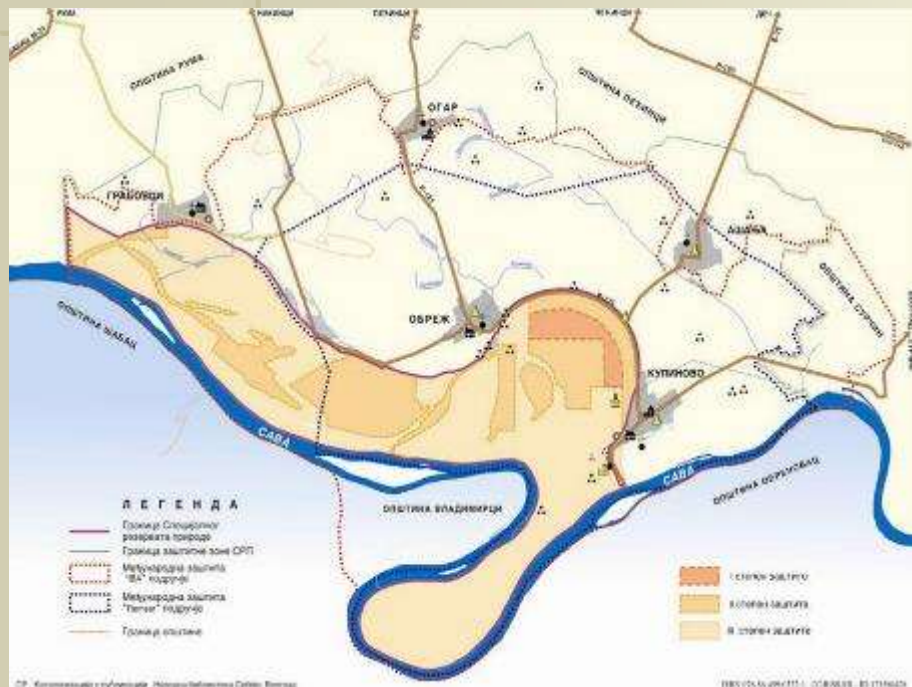

Изабрани примери – Мала Ремета НП „Фрушка гора“

Изабрани примери – Влажне ливаде и храстове шуме, СРП „Обедска бара“

OBEDSKA BARA

1856.

Prostorni raspored vlažnih livada i pašnjaka

OBEDSKA BARA

1890.

Prostorni raspored vlažnih livada i pašnjaka

OBEDSKA BARA

1928.

Prostorni raspored vlažnih livada i pašnjaka

IZVORI PODATAKA: Vojni Geografski Institut Kraljevstva Jugoslavije
Prostorni raspored 1928 god. 10+1280 100 1:100 000, 1:100 000, 1:100 000

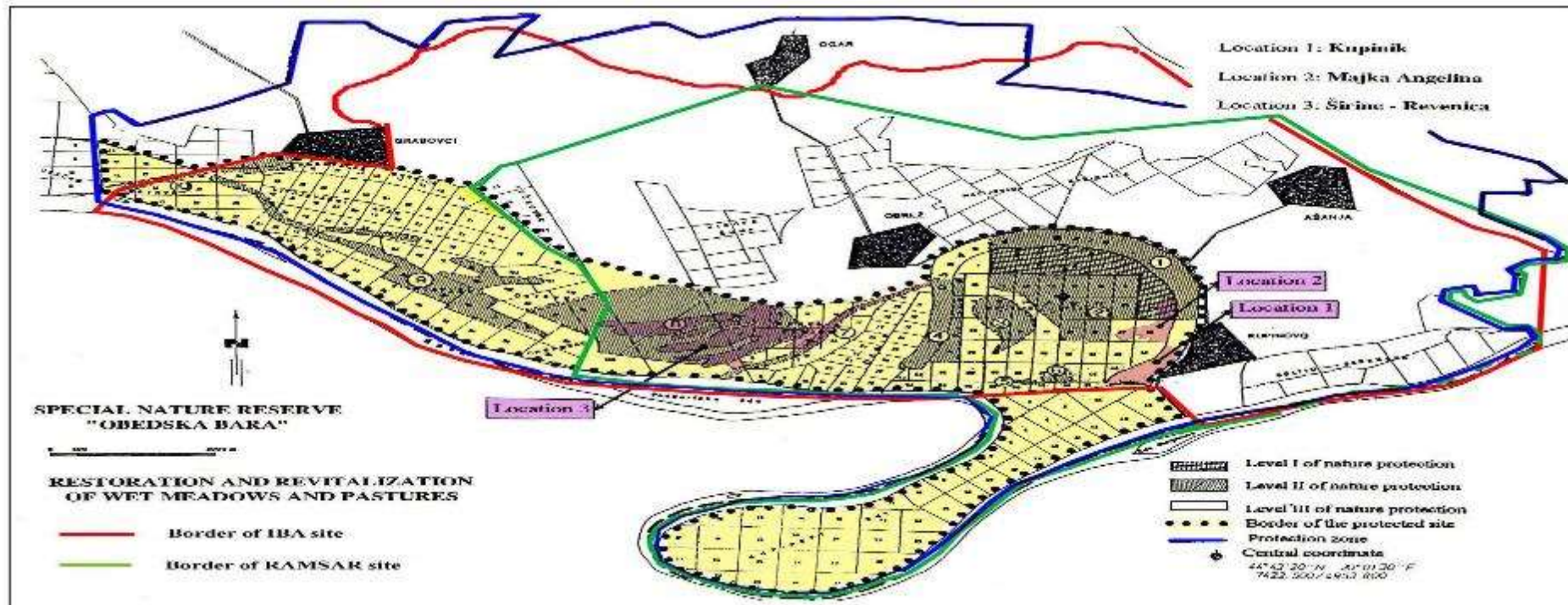
OBEDSKA BARA

1951.

Prostorni raspored vlažnih livada i pašnjaka

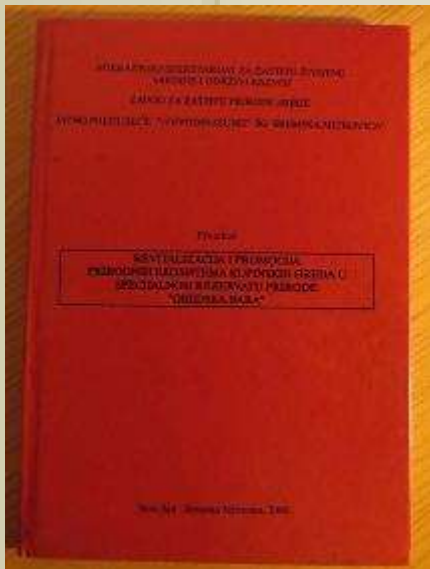
IZVORI PODATAKA: Vojni Geografski Institut Kraljevstva Jugoslavije
Prostorni raspored 1951 god. 10+1280 100 1:100 000, 1:100 000, 1:100 000

Изабрани примери – Влажне ливаде и храстове шуме, СРП „Обедска бара“

- У периоду 1997-2018, реализовано више стотина активности ПЗЗП и инспекцијских органа на подручју СРП „Обедска бара“, од чега у периоду 2011-2017. укупно 23 стручна и инспекцијска надзора.

- Организовани бројни састанци са заинтересованим странама у локалној заједници, посебно са заинтересованима за сточарство, рибљи фонд, ловство, сакупљање и промет дивљих врста, рекреацију и туризам.

- Посебно значајне активности инспекције на плану сузбијања нелегалне градње, нарочито уз обалу Саве код Вока, Планишта, Ревенице и Грабоваца, као и уклањања раније постављених објеката.

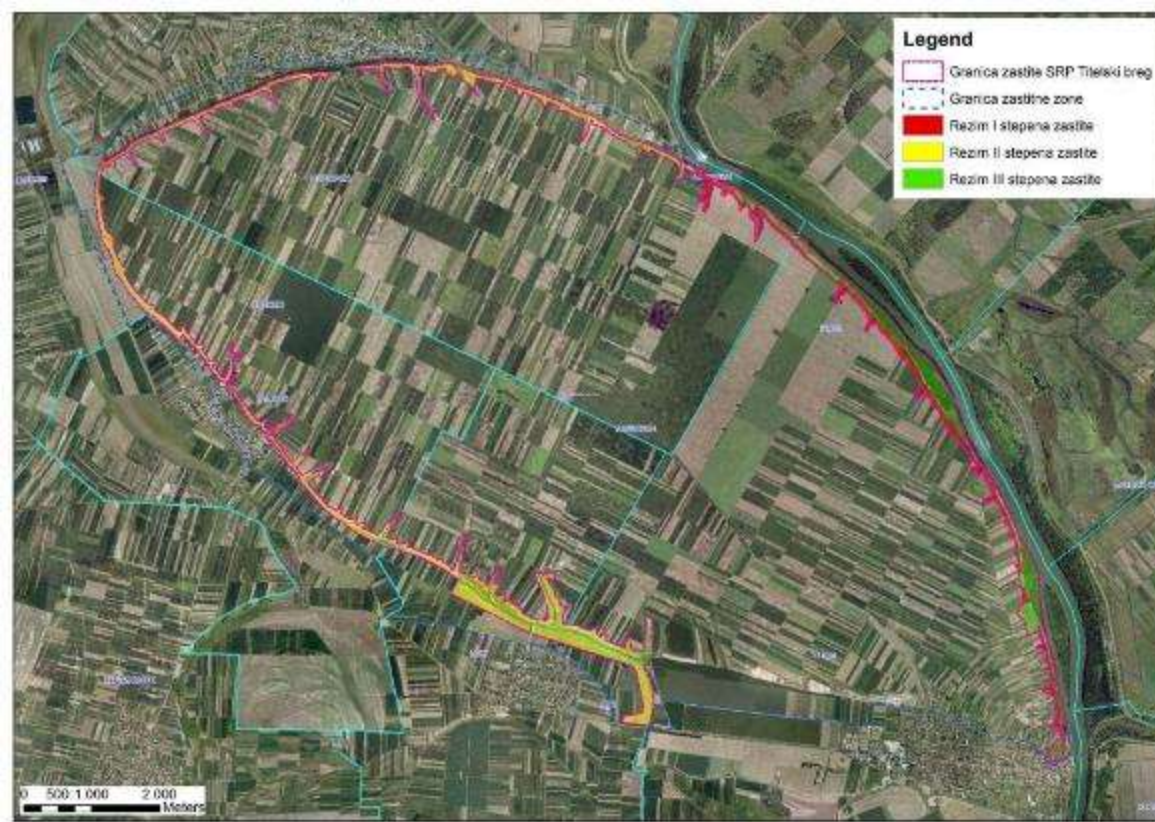
- Активна улога стручњака ПЗЗП и покрајинске инспекције на организацији, реализацији и контроли спровођења програма заштите и развоја, у складу са актом о заштити и Просторним планом подручја посебне намене СРП „Обедска бара“, као и у односу на пројектне активности реализоване средствима са националног и покрајинског нивоа.

- Усклађене активности на спровођењу и контроли ревитализације и одржавања влажних ливада на 8 локалитета укупне површине од 200 ha, као и формирање водених окана, водених коридора, устава за унапређење водног режима, инфраструктуре за развој едукације и рекреације, итд.

- Усклађен рад ПЗЗП и покрајинске инспекције на обнављању природних поплавних шума са храстом лужњаком, уз спречавање формирања монокултура и подизања засада клонских топола на природним шумским стаништима, плитким барама и ливадама.

Изабрани примери – СРП „Тителски брег“

Обнављање рубног појаса степске травне вегетације

- Спречавање преоравања рубних делова платоа Брега, ка заштићеним падинама са природном вегетацијом.
- Уништавање заораних и засејаних површина уз рубове, где се користе хемијска средства и ђубрива.
- Издавање услова заштите природе за санацију и ревитализацију деградираних рубних станишта.
- Активности инспектора и управљача са великим бројем власника и корисника парцела, као и узурпатора земљишта уз рубове Брега, у функцији проналажења најповољнијег модела за очување рубног заштитног појаса.
- Успостављен је појас ширине до 4 m и дужине до 25 km, што износи око 8 ha ревитализованих травних станишта.

Изабрани примери – Корн СРП „Делиблатска пешчара“

Изабрани примери – Јарош СРП „Пашњаци велике дроплје“

Редовни инспекцијски надзор код управљача СРП „Делиблатска пешчара“ у погледу контроле радова и активности у складу са годишњим програмом. Констатовано је да Управљач нема услове заштите природе за рад хранилишта за некрофаге птице. Услови заштите природе за пројекат хранилишта за птице грабљивице број 03-838/2 су издати 14.02.2008. односно пре доношења Закона о заштити природе. У самим условима није прецизно дефинисано функционисање хранилишта тако да нема механизма за инспекцијску контролу спровођења мера и услова заштите заштићених животињских врста у складу са чланом 120. став 1. тачка 9) Закона о заштити природе («Сл.гласник РС», бр.36/09, 88/10, 91/10-испр. и 14/16).

Управљачу је предложено да се обрати ПЗЗП ради прибављања акта о условима и мерама заштите природе за рад хранилишта „Орловац“ за птице грабљивице у СРП Делиблатска пешчара. Управљач је након дужег преиспитивања предлога, прибавио услове број 03-3015/2 од 24.11.2017.

Основ за поступање: Извршена је контрола спровођења услова заштите природе за активности на хранилишту „Орловац“ број 03-3015/2 од 24.11.2017. У диспозитиву решења наведено је да је управљач обавезан да обезбеди стално присуство довољне количине хране кроз изношење најмање 250 kg угинулих животиња, њихових остатака и/или кланичног отпада у интервалима од 15 дана у периоду октобар-март, и изношење најмање 200 kg угинулих животиња, њихових остатака и/или кланичног отпада сваких 30 дана у периоду април-септембар. Управљач у току јануара 2018. изнео 500 kg конфиската. У децембру 2017. храна није изношена. У складу са издатим условима омогућен је увид у дешавања на хранилишту управљачу и ПЗЗП путем видео надзора.

Начин поступања инспекције: Редовни инспекцијски надзори.

Очекивања инспекције од ПЗЗП: Решење о мерама и условима заштите заштићених дивљих животињских врста; Стручни надзор.

Проблеми-изазови при поступању: У поступању инспекције и стручног сарадника ПЗЗП није било проблема; Управљач не износи храну прописаном динамиком, пре свега због недостатка опреме, финансијских средстава и остатака угинулих животиња са одговарајућим ветеринарским потврдама.

Постигнути резултати и дугорочна одрживост: Успешније очување заштићених и строго заштићених врста (у 2017. када није било Решења о мерама и условима заштите заштићених дивљих животињских врста, управљач углавном није износио храну). Ревитализација отворених пешчарских станишта уклањањем глога у 2017. је вршена на 7 ha, захваљујући добровољном раду ПЗЗП, ПСУЗЖС и НИС-а. Смањен интензитет радова се оправдава недостатком средстава.

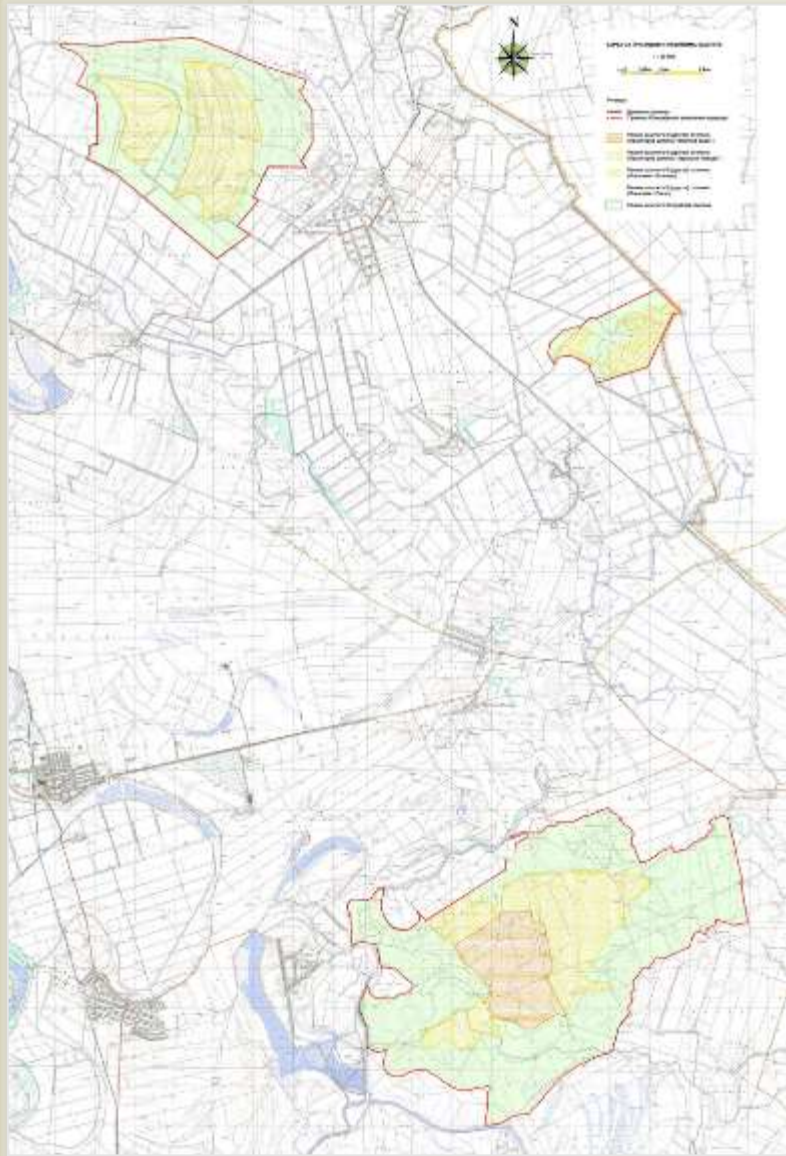

ИЗАЗОВИ

Изабрани примери – Јарош СРП „Пашњаци велике дропље“

Изабрани примери – Јарош СРП „Пашњаци велике дропље“

Простор обиђен 21.04.2017. током стручног и инспекцијског надзора

Истањирана
површина
травних
станишта

Спонтано
обновљене
вегетације на
претходно
истањираној
површини

Изабрани примери – Јама ПП „Бегечка јама“

Један од власника камп кућица, која се налази на делу заштићеног подручја, где је дозвољено привремено постављање камп кућица, је од челичних цеви направио платформу, на коју је планирао подизање постојеће камп кућице, са циљем спречавања њеног плављења током поплава. Чувар заштићеног подручја је забележио недозвољену активност и обавестио надлежног инспектора за заштиту животне средине Градске управе за инспекцијске послове Нови Сад, као и ПЗЗП. Извршен је стручни и инспекцијски надзор, током којег је власник камп кућице упознат са ограничењима која проистичу из Одлуке о заштити ПП „Бегечка јама“ и издат му је усмени налог за прекид даљих активности на постављању платформе и његово уклањање са подручја ПП „Бегечка јама“, што је и учињено.

Поступање инспектора за заштиту животне средине Градске управе за инспекцијске послове Нови Сад, поводом пријаве чувара заштићеног подручја ПП „Бегечка јама“ о одржавању ауто-мото скупа на заштићеном подручју. У склопу ове манифестације је био одржан рок концерт уз ватромет. За одржавање манифестације нису тражени услови заштите природе од ПЗЗП. Забрањено је одржавање било које активности на заштићеном подручју, а која представља повишени извор буке и осветљења, која угрожава природне вредности подручја. Инспектор је у складу са својим надлежностима, поднео пријаву судији за прекршаје.

На основу телефонске пријаве ПЗЗП о нелегалној изградњи оgrade на подручју ПП „Бегечка јама“ стручни сарадник и надлежни инспектор за заштиту животне средине Градске управе за инспекцијске послове Нови Сад су извршили обилазак терена. На делу заштићеног подручја на ком су постављене камп кућице, један од власника кућица је од грађа и летвица оградио простор око своје камп кућице, те обухватио и простор испред суседне камп кућице. Приликом изласка на терен, у разговору са особом која је поставила ограду, објашњено је да није дозвољено оgraђивање, те уколико се предметна ограда не уклони, инспектор ће поднети прекршајну пријаву. Усмено је наложен рок од 7 дана за уклањање предметне оgrade, што је и учињено, а што је инспектор током наредног теренског изласка и констатовао.

Изабрани примери –Белегиш Еколошка мрежа РС (ИБА)

Бара Петрињци код Белегиша, налази се у плавној зони Дунава и под директним је утицајем водостаја те реке. Бара се налази унутар локалитета у Еколошкој мрежи („Сл.гласник РС“, бр. 102/2010) бр. 14. тачка 3, као део међународно значајног подручја за птице - ИБА подручје „Дунавски лесни одсек“ (5.304 ha). Бара се користи као ловиште ЛУ из Старе Пазове.

Стручни и инспекцијски надзор обављен 12.12.2016. Циљ надзора био је увид у стање и активности на подручју форланда Дунава, на локалитету Баре Петрињци, због пријаве ЛУ из Старе Пазове о уништавању барских станишта од стране фирме Карин-Комерц која управља Пескаром.

Низводни део станиште до Пескаре је углавном састављен од отворених водених станишта и поплавних врбака, док се на узводнијем делу налазе плантаже топола, влажне ливаде и баре. Пескара на том подручју постоји више од 10 година и она се полако шири ка барским стаништима. На терену је констатовано довожења грађевинског отпада (шута) и насипање платоа Пескаре, како би се терен што више издигао изнад обале Дунава. Током 2016. корисник Пескаре је преградио постојећи рукавац Дунава, који је директно повезивао Бару Петринци са реком и служио као коридор за кретање риба и других организама. Водени коридор је засут песком и изравнат са околним тереном, чиме је бара сасвим изолована од реке. Извршени су радови на насипању песка на високој обали између реке и баре, дужине око 400 метара и ширине око 50 метара.

Непоходно је извршити поновно повезивање Баре Петрињци и форланда на том локалитету са током Дунава, кроз отварање одговарајућег воденог коридора, ширине минимално 14 метара и дубине просечно 2 метра. Треба обезбедити одржавање тог рукавца и спречити његово засипање наносом. Спречити узнемиравање птица и других дивљих животиња, кроз усклађивање рада Пескаре и ловних активности. Зауставити даље ширење постојеће површине Пескаре на рачун засипања водених и барских станишта Баре Петрињци. Треба очувати постојећи уски појас врба и ниског грмља између насутог дела Пескаре и Баре Петрињци. Може се садити појединачно дрвеће, од домаћих врба и топола, уз рубове насутог дела. Треба уклонити постојећи отпад уз руб Баре Петрињци и спречити његово поновно депоновање.

Ко је иницирао поступак: Удружење грађана – Ловачко удружење из Старе Пазове.

Основ за поступање: Члан 3. став 1. Уребе о еколошкој мрежи гласи: Еколошки значајна подручја из члана 2. ове уредбе обухватају просторне целине на којима се налазе: 8) Станишта дивљих врста утврђених у складу са Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива.

Начин поступања инспекције: Ванредни теренски инспекцијски и стручни надзор; Идентификација починилаца; Испитни поступак; Доношење решења.

Очекивања инспекције од ПЗЗП: Теренски стручни надзор, прецизно картирање локација и процена нивоа оштећења локалитета и доношење мера ревитализације.

Проблеми-изазови при поступању: Решењем ПЗЗП није прецизно дефинисан рок извођења радова на повезивању баре Петрињци са Дунавом, па инспекција није могла на одговарајући начин утицати на разуман рок за извршење дефинисаних радова.

Постигнути резултати и дугорочна одрживост: Смањење деградације природних станишта, заустављање губитка биодиверзитета. Пример добре праксе - сарадње инспекције, ПЗЗП и ловачког удружења.

2006

2016

2017

Бара Петрињици код Белегиша, уз Дунав, са означеним подручјем Пескаре (црвена линија) коју не треба ширити ка унутрашњости Баре Петрињици, као и са местом на којем је потребно поново формирати водени коридор и повезати бару са Дунавом (плава линија).

Изабрани примери: Долина - Алаш

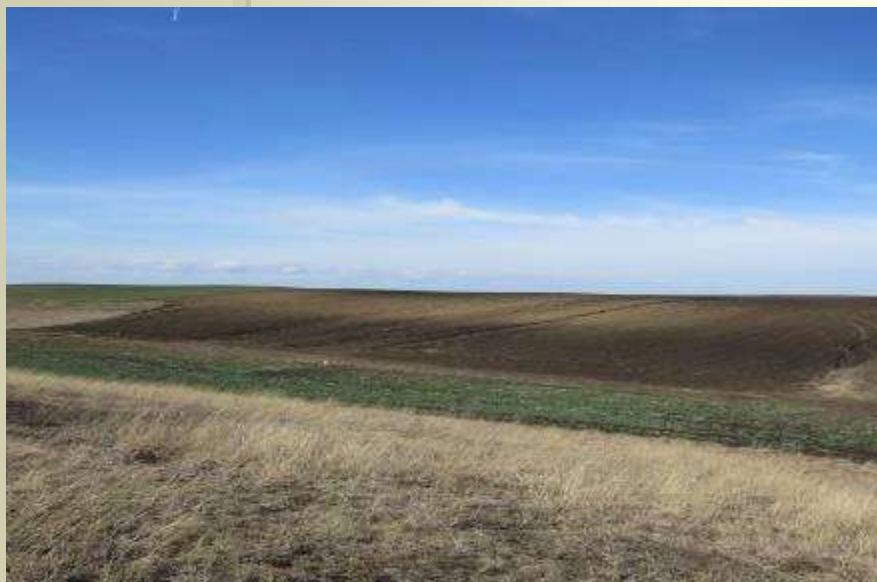
Издвојено станиште – полигон: КОВ08

Улазна рупа на травном станишту од текунице (*Spermophilus citellus*). Укупно је на простору Долине пронађено 60 рупа од текуница током стручног надзора, пре свега у горњем и средњем делу локалитета.

Пругасти шафран (*Crocus reticulatus*) је пронађен у цвету на ширем простору Долине-Алаша, посебно у њеном средишњем делу. Присутно више десетина хиљада јединки. Строго заштићена врста у Србији.

Поступајући по пријави за преоравање травних станишта на подручју Долине-Алаша код насеља Падина, на парцелама 3923 и 4603 К.О. Падина и нарушавање станишта строго заштићених и заштићених дивљих врста, дана 09.03.2018. извршен је инспекцијски и стручни надзор на предметној локацији, и том приликом забележено је укупно 12 одвојених локалитета на којима су уочени трагови узурпације/преоравања површина које се воде као травне заједнице, на укупној површини од око 30 ha.

Предметни локалитет се води у бази података ПЗЗП под ознаком KOV08, у складу са члановима 3. и 4. Уредбе о еколошкој мрежи („Сл.гласник РС“, бр. 102/2010). Након идентификације локација и њиховог приказа на мапама ПЗЗП, у сарадњи са катастром у Ковачици извршена је идентификација парцела које се наслањају на преорану површину и њихових власника. Током спровођења испитног поступка (члан 106. ЗУП-а) саслушано је 11 лица, којима је на записник изречена мера забране извођења даљих радова са циљем пољопривредне производње, на предметним локацијама.

Издато је решење којим је поред изречене забране наређено спровођење мера ревитализације у складу са мерама из стручног надзора.

Захтеви за покретање прекршајног поступка нису поднети јер се није могло са сигурношћу утврдити ко је и када први пут узорао пашњаке. Подносилац пријаве, НВО Екоп из Падине, је у сарадњи са волонтерима извршио разграничење пољопривредних обрадивих површина од узурпираних пашњака садњом садница.

Ко је иницирао поступак: Удружење грађана „Екоп“ из Падине

Основ за поступање: Члан 3. став 1. Уредбе о еколошкој мрежи гласи: Еколошки значајна подручја из члана 2. ове уредбе обухватају просторне целине на којима се налазе: 8) Станишта дивљих врста утврђених у складу са Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива; Члан 4. став 5. и 6. Уредбе о еколошкој мрежи гласи: „Завод и Покрајински завод у сарадњи са другим стручним и научним институцијама припремају документацију и врше послове идентификације и картирања типова станишта из члана 3. тач. 7) и 8) ове Уредбе. Базе података о стаништима из става 5. овог члана допуњују се сагласно извршењу послова на идентификацији и картирању и воде се у Заводу и Покрајинском заводу, не објављују се у "Службеном гласнику Републике Србије" и доступне су јавности у складу са законом.“

Начин поступања инспекције: Ванредни теренски инспекцијски и стручни надзор; Идентификација починилаца; Испитни поступак; Доношење решења.

Очекивања инспекције од ПЗЗП: ПЗЗП урадио све у складу са законским надлежностима. Теренски стручни надзор, прецизно картирање локација и израчунавање површине оштећених локалитета и доношење мера ревитализације.

Проблеми-изазови при поступању: Није било значајнијих проблема. Сви су се одазвали позиву за странку, зауставили су пољопривредне радове на узурпираним површинама, активно су учествовали у подизању ветрозаштитног појаса. Биће извршена и контрола наложених мера ревитализације.

Постигнути резултати и дугорочна одрживост: Смањење деградације осетљивих природних станишта; Заустављање губитка биодиверзитета; Иницирање успостављања нових заштићених подручја; Пример добре праксе - сарадње инспекције, ПЗЗП, НВО и локалног становништва.

Хвала на пажњи !

e- mail: slobodan.puzovic@pzzp.rs

[http:// www.pzzp.rs](http://www.pzzp.rs)

